

Nova Strava

Leto I.
Štev. 20

Posamezna številka
Din 1.—
Izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu

Naročnina
Mesečno Din 3.—
Četrletno „ 10.—
Polletno „ 15.—
Celoletno „ 25.—
Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 8
Telefon št. 2132
Rokopisov ne vračamo — Poštni ček. račun 17.177.

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Narodno vprašanje
je socialno vprašanje!

Zavarovanje rudarjev

To večno nerešeno vprašanje je najbolj boleča rana na našem narodnem telesu in strašno črn madež v dobi našega socialnega skrbstva. Ta rana je prava rak-rana, ki se čimdalje bolj razdirajoče in razkrajajoče zajeda v organizem rudarskega delavstva in tudi v organizem gospodarstva rudarske industrije.

Od prevrata sem rešujemo in ne rešujemo probleme socialne zaščite rudarjev in njih družin. Popisali smo cele knjižnice papirja, izgovorjeno je bilo milijarde besed, konference in ankete so se vrstile in se vrste kot jagode na roženvenu. Rudarski zakon, ki nedvomno tvori jedro za gospodarstvo rudarske industrije in je osrednja točka, okoli katere se more koristno in trajno dograditi rudarska socialno-politična zakonodaja, že skoro desetletja leži v osnutku pripravljen v miznici ministrstva in še ni slišati, da bi ta pereča, življenjsko važna stvar, dobila značaj nujnosti. Zdi se, da je ta zakon kot začarana kraljčina v nepristopnem gradu, do katere nihče ali ne more ali si ne upa. Izgleda, da okoli tega zakona stoje nepremagljive tajne sile, ki ne dajo, da bi zakon dobil lepšo in koristnejšo usodo. Ne smemo trditi, da bi bili v zakonodaji neproduktivni, saj smo v zadnjih in predzadnjih letih dobili lepo kopico zakonov in uredb, ki imajo namen popraviti osnove za hitrejši in boljši razvoj naše gospodarske in socialne kulture. Biti moramo poštene in priznati, da je vlada rešila čedno število zelo kočljivih zadev, čeprav morda ne na najbolj srečen način. Sem spada zlasti ureditev kmetskih dolgov, tudi zakon o gospodarskih zadrugah je po mnogih križih in težavah zagledal končno le beli dan. Na ta način so problemi premaknjeni z mrtve točke in vzeti z dolge klopi, da je ustvarjena možnost postopnega zboljšanja predmetnih zakonov, ki so začeli živeti praktično življenje. Ko to gledamo, se nam še bolj nerazumljivo zdi, zakaj ravno rudarska socialno-politična zakonodaja ne more s pošteno krepkimi koraki naprej, kajti vsakomur, posebno poslancem in ministrom je znano, da je ta zakonodaja do skrajnosti zanemarjena, čeprav se tiče visoko važnih gospodarskih in socialnih vprašanj. Reči moramo, da je ta stagnacija prava tajinstvena skrivnost, za katero morajo čepeti koristni zelo vplivnih skupin in ljudi. Skoraj s kinematografsko hitrostjo hite časopisi poročati o izredno obsežnem razmahu rudarske industrije, ki tako drvi naprej, da bomo v doglednem času dosegli komaj sluteno gospodarsko samostojnost in neodvisnost v industriji rudarskih produktov. Rudnik se odpira za rudnikom, investicije se bližajo milijardnim zneskom. V javnost prodirajo vesti o pravičnejših dobičkih rudarskih družb, ki so brez izjeme v rokah inozemskega kapitala. Ta mrzlični razvoj rudarske produkcije se vrši izven in mimo regulacije, ki jo v modernih državah vodijo na modernih tehničnih in socialnih načelih sloneči rudarski zakoni. Pri nas pa izgleda kot da je rudarski zakon nepotrebna ovira na poti svobodnega razmaha tujega kapitala s sredstvi našega podzemnega bogastva in z zakonsko neurejenim izčrpavanjem sil našega jugoslovanskega delovnega človeka.

Vsebina: Zavarovanje rudarjev / Vzroki draginje / Moderni podjetnik / Poljski narodni socialisti in krščanski demokrati / Strokovna organizacija / Skrb za onemoglost in starost delavcev / Strokovni vestnik.

Vzroki draginje . . .

Kaj je draginja? Pojav, da konzument veliko manj zasluži, kolikor pa mora izdati za najmanjše življenjske potrebščine. Draginja najbolj občutijo delavci, uslužbenci in nameščenci, skratka, vsi ki žive od več ali manj stabiliziranih dohodkov in katerim ni dano, da bi svoje dohodke zviševali v razmerju naraščajočih stroškov za življenjske potrebščine. Pojem najnujnejših življenjskih potrebščin ni relativen in je odvisen od individualne potrebščine. S civilizacijo, s kulturo, z uveljavljenjem socialne pravičnosti se vedno bolj širi obseg najnujnejših življenjskih potrebščin, ki ne predstavljajo več samo kruh in najprejmitivnejšo obutev, ampak tudi higijenično stanovanje, izbranejšo hrano, čednejšo obleko, razna razvedrila, sport, knjigo, teater, časopis in podobno.

Gospodarsko privilegirani krogi, ki so že od nekdaj uživali življenje v najrazkošnejši meri, kaj radi predlagajo za odpravo draginje poenostavljen življenjskih prilik najširših ljudskih množic. Predvsem delovno ljudstvo naj bi omejilo svoje potrebščine na skrajni minimum in naj bi vse civilizacijske, kulturne in socialne pridobitve žrtvovalo v dobrobit celote, tudi one, ki bi lahko vsled svojega privilegiranega družabnega stališča še naprej nemoteno uživala vse razkošje življenja. S takih vidikov se ne sme odpravljati draginja, ker se ustvarja dvojje vrst ljudi: hlapce in gospode; eni brez, drugi z vsemi pravicami. V demokratičnih razmerah pa ne sme biti ne hlapcev in ne gospodov, ampak povsem samo enakopravni državljani, z enakimi dolžnostmi in pravicami in predvsem tudi s pravico do najnujnejših življenjskih potrebščin.

In če bomo konkretno po vrsti ugotavljali, kaj so najnujnejše življenjske

potrebščine, bomo kmalu prišli do uvidevnosti, da velika večina ljudstva še zdavnaj nima tistega, kar bi potrebovala za življenje. Prišli bomo do prepričanja, da o omejitvi življenjskih potrebščin ne more biti govora. Preje bi morali dodati, kot pa vzeti.

Blagostanje državljanov je odvisno od dobrega državnega gospodarstva in s štedljivostjo pridemo tudi do cenejših življenjskih potrebščin. Urediti je naše trgovske stike z zunanjimi tržišči, okrepiti kupno ceno našega denarja, zapolniti našo industrijo in obrt, izpolniti prometna sredstva itd.

Pri neorganiziranem splošnem gospodarstvu se pojavlja še drugi vzrok draginje, t. j. neopravičeno navijanje cen. Če je splošno, predvsem državno gospodarstvo vzorno, je navijanje cen skoraj zabranjeno, ker ima država zadosten upliv na potek privatnega gospodarstva, ki preskrbuje trg z življenjskimi potrebščinami.

Kdo navija cene?

Res je, da je danes položaj tak, da je v industriji velika konkurenca in v principu z zalogo nezadostno povpraševanje. Konkurenca in nezadostno povpraševanje po blagu je do gotove mere regulator cen. Pritisku na cene se pa razne panoge industrije (n. pr. sladkorna industrija) izognejo na ta način, da se združujejo v kartele, ki majo enotno, nekonkurenčno ceno in v naprej fiksirana tržišča.

Proti karteliranju industrije mora država v varstvo konzumentov nastopiti s tem, da kartele onemogoči, da njih ustanovitev prepreči. Priznavamo potrebo varstva domače industrije, vendar se to varstvo ne sme izvrševati na račun že tako gospodarsko izžetega konzumenta.

Navijanje cen vrši v veliki meri tako zvana vmesna trgovina. Predno pride blago od producenta, bodisi od industrijalca ali od poljedelca v nakup konzumentu, navija cene neobhodno potrebnim življenjskim potrebščinam vmesna trgovina (grosisti, detalisti, agenti). Vmesna trgovina gotovo ni zadostno kontrolirana, ker dostikrat sama določa cene življenjskim potrebščinam.

Znano je, da so producenti žita prodali vse svoje produkte raznim bankam in veleprekupcem, ki so potem poljubno izrabljali konjunkturo in naravnost diktirali žitne cene. Rezultat je bil, da je producent dobil za svoje blago primeroma nizko ceno, a konzument je moral plačati drago, razlika, velik dobiček je ostal pri vmesni trgovini, ki je z malim trudom in špekulativno zaslužila velike vsote.

Umetno se podražujejo živila tudi na trgih, kjer nastopa producent in prodajalec v večjem številu. Brez oficijelne organizacije nastopa producent z enotnimi, s tihih sporazumom, določenimi cenami, ki večkrat presegajo resnično vrednost blaga. Proti tem izrodkom solidne trgovine bo treba energično postopati. Organizirati moramo odločno borbo proti draginji in predvsem borbo proti izkoriščevalcem. Ne sme ostati le pri načrtih in razpravah, ker draginja neusmiljeno razsaša, zagrenja življenje in uničuje eksistence tisočim in tisočim. Zato organiziran boj draginji.

Brezposelnost je velik madež v dostojanstvu kulturnih narodov.

lacije, ki jo v modernih državah vodijo na modernih tehničnih in socialnih načelih sloneči rudarski zakoni. Pri nas pa izgleda kot da je rudarski zakon nepotrebna ovira na poti svobodnega razmaha tujega kapitala s sredstvi našega podzemnega bogastva in z zakonsko neurejenim izčrpavanjem sil našega jugoslovanskega delovnega človeka.

Rudarski zakon je en vogelni steber v stavbi zavarovanja in zaščite rudarjev, zlasti njih življenja. Drugi steber predstavlja socialno zavarovanje rudarjev. Ni samo slučaj, da je socialno zavarovanje rudarjev najstarejša oblika delavskega zavarovanja, temveč je to posledica izredno težkih razmer, pod katerimi mora rudar vršiti svoje delo. V kulturnem svetu je sama po sebi umevna stvar, da je rudarsko zavarovanje najpopolnejše urejeno in da po svoji socialni vrednosti stoji nad ostalimi vrstami zavarovanja. Pri nas je narobe: rudarsko zavarovanje je deležno mačehovskega nerazpoloženja onih, ki so po pravnih in socialnih dolžnostih dolžni, da skrbijo za primerno in pravično blažitev usode rudarjevega življenja. Na večnem dnevnem redu je vprašanje sanacije rudarskega pokojninskega zavarovanja. Ko je leta 1925. dr. Žerjav izdal Pravilnik o bratovskih skladnicah, je hotel rudarskemu zavarovanju preodkazati pravo mesto. Pravilnik je imel solidne temelje za bodoče zavarovanje rudarjev, ker je držal v ravnotežju dohodke in izdatke. To ravnotežje so zrušile pridobljene in nekritične

pravice že dalj časa zavarovanih ali tudi že upokojenih rudarjev. Ker so na Pravilnik naprtili preveč teže, mesto, da bi problem kritja pridobljenih pravic rešili izven finančnih osnov pravilnika, je postalo samo po sebi umevno, da se bo k finančnemu polomu zavarovanja starejših rudarjev pridružil tudi denarni polom zavarovanja mlajših in bodočih, na novo prihajajočih rudarjev. S tem smo zabredli v skoraj nepremagljivo krizo rudarskega zavarovanja, ki se je praktično izražala v nevarnosti pokojnin starim in mlajšim rudarjem. In prišla je usodepolna sanacija: pokojnine rudarjev so bile do najskrajnejše meje znižane tako v denarnem znesku kakor tudi v drugih predpogojih za doseglo pokojnine. Iz solidnega gospodarskega zavarovanja po Pravilniku o bratovskih skladnicah je prilezla na dan spačena figura nekega navideznega zavarovanja. Strašna in grozna je resnica: pokojnina rudarja v najvišji kategoriji znaša po desetih letih zavarovanja in pri 10%ni premiji letno 3650 Din, pri delavcu v splošnem invalidskem zavarovanju pa 5700 Din, in to pri 3%ni premiji. Res je, da se pokojnina rudarja z leti zavarovanja dviga, toda upoštevajoč vse posebne ugodnosti v rudarskem invalidskem zavarovanju so pokojnine rudarjev sorazmerno občutno manjše kot za ostale zavarovane delavce. Pokojnine bi morale biti sorazmerne vsaj enakovredne. Ko so bile pokojnine rudarjev z novelizacijo pravilnika iz l. 1933. potisnjene na najnižjo stopnjo

(75% kategorijskega zaslužka pri 35letnem službovanju) je pozneje izšla uredba o osrednjem skladu bratovskih skladnic, ki pa ne pomeni socialne ozdravitve rudarskega zavarovanja, temveč hoče zamčiti samo skrajno nezadostne pokojnine.

Z vso odločnostjo je pristopiti k novi stopnji ozdravitve odnosno socialne ureditve rudarskega zavarovanja: K zvišanju sedaj veljavnih pokojnin. Razumevanje za ta problem je na inicijativo in po prizadevanju Narodne strokovne zveze pokazala Kranjska industrijska družba na Jesenicah, ki je na osnovi posebne kolektivne pogodbe ustanovila skupaj s prispevki delavcev (3,5%, na delavca 1%) poseben dodaten pokojninski sklad, ki pokojnine delavcem po pravilniku zviša za 27%. Koliko bolj te taka ureditev potrebna pri rudarjih! Trboveljska premogokopna družba je dolžna, da iz lastnih sredstev uredi dodatno in višje pokojninsko zavarovanje svojih rudarjev, kajti družba ima za to materialno možnost. Poslanec Pleskovič je v parlamentu pogosto nastopil za minimalne pravice rudarjev ter je s svojimi govori in podatki premaknil probleme rudarske socialne zaščite z mrtve točke. Prav bo storil, ako na pravem mestu pokaže pravo sliko sedaj »saniranega« rudarskega zavarovanja.

Dokler bo mesečna pokojnina rudarja v povprečju znašala okoli 500 Din, ne smemo govoriti, da imamo rudarsko socialno zavarovanje!

Moderni podjetnik

Osebnost z ozirom na delo

Podjetnik ni samo lastnik proizvodnih sredstev, temveč je obenem organizator proizvodnje. Kot tak nima samo gotove pravice, temveč tudi dolžnosti in to ne samo proti sebi, temveč tudi proti svojemu delavstvu in javnosti. Njegovo stališče je v današnjem gospodarskem življenju jako odgovorno.

V primitivnejši proizvodnji se je lahko in se je osebnost stikal z delavci. Tudi danes je v manjši proizvodnji in na deželi tak stik z delavcem večkratni in velik bolj prijateljski, nego v velikih tovarnah. Osebnost delodajalca z delavstvom je jako važen činitelj v obojestranskem odnosu. Pomanjkanje osebnega stika je velikokrat vzrok nezadovoljnosti delavstva.

V nekaterih drugih državah se po večjih tovarnah sestajajo večkrat delavske delegacije z delodajalci in njihovimi zastopniki ter tvorijo nekak tovarniški parlament. Tu se prijateljsko porazgovarjajo o obojestranskih težnjah in težavah. Ni pomisleka o tem, da se s tem načinom debat in diskusij pri gospodarskem zrelem in pametnem delavstvu utrjujejo dobri odnosi delavstva do vodstva podjetja. Moderni podjetnik, če je za to telesno sposoben, resnično skrbi za to, da bi bil osebnost navzoč v tovarni pri vsem potrebnem delu, ki ga podjetje izvršuje. So delodajalci, ki sami delajo od 7. ure zjutraj pa do pozne večerne ure, kakor njegovi uradniki in delavci.

Če pa ne pride v poštev podjetnik, temveč delniška družba itd., v takem primeru pa ima važno vlogo ravnatelj podjetja. Tudi tu vidimo, da stalni stik

med vodečo osebo in delavstvom veliko pripomore do dobrih vzajemnih odnosov in zaupanja.

Zato vidimo, da moderna doba uvaža za dober odnos delavca in delodajalca gotove izsledke znanstveno in praktično preizkušene, ki so črpani s tako imenovane delovne ekonomije, oziroma psihotehnike.

Glavno vprašanje nagrade (mezde) za izvršeno delo je bilo podvrženo znanstveni reviziji. V modernem podjetju vidimo potrebo upostavitve redne in točne statistike proizvodnje in mezd.

V delovnem redu uvršča moderni delodajalec delavca na pravo mesto, ki se prilagaja njegovim sposobnostim. Bistvo modernega podjetnika je, da bi našel pravilno eksistenčno bazo za vse svoje sodelavce, da bi pravično ocenjeval zmožnosti posameznikov in jih pravilno in smotrno uvrstil v delo. Za sebe pa zahteva moderni podjetnik stvarno in trajno bazo za kalkulacijo, zahteva, da bi se varčevalo z ljudsko in strojno energijo, da bi se razumno delalo z materialom in orodjem in da bi se tako dosegla najvišja proizvodnja ter po možnosti tudi zvišala blaginja.

Delovnega produkta moderni podjetnik ne razume tako kakor delovni produkt stroja, temveč hoče, da bi nastala nova delovna oblika, v kateri naj bi se bolj uveljavilo duševno delo kakor pa mehanska sila.

To so glavne baze modernega obratovanja in to naj bi se uvedlo povsod, da bo delo res zanimivo, koristno in uspešno ter da bo odnos med delavcem in delodajalcem res prijateljski.

stim delavec kot poedinec ne more uiti. To je uvidelo delavstvo že zgodaj ter skušalo najti izhoda iz tega žalostnega položaja.

Delavstvo je spoznalo, da interesi delavcev v današnjem delovnem razmerju ne morejo biti posamezni interesi, temveč da morejo biti merodajni le skupni interesi vsega delavstva. Posamezni delavec ne opravi ničesar, posamezni delavec mora sprejeti vse pogoje, ki mu jih diktira gospodar, ako pa to ne bi hotel, mora zapustiti delo, ker pa delavec v resnici brez dela ne more živeti, mora sprejeti vse pogoje, četudi mu ti pogoji ne nudijo eksistenčne možnosti.

To spoznanje je prodrlo sicer tudi v izvedelavskih krogih toda prave protikrepe je iznašlo delavstvo samo s tem, da je podredilo osebne interese skupnim interesom. S tistim trenutkom pa, ko je delavstvo spoznalo, da ga more rešiti le skupni interes, se začela moderna socialna gibanja.

Prvi, ki so začeli na tem polju orati ledino, so bili Angleži. Stvar pa ni šla tako gladko. Kapitalizem se je čutil prizadetega in je oviral ter preganjal vsako združeno delovanje delavstva. Leta 1825. pa je izvajalo angleško delavstvo pravico, da se je smelo združevati v posebnih društvih, da si izvojuje boljše življenjski položaj. Težaven je bil porod prvega delavskega gibanja, a delavstvo je premagalo vse ovire. Polagoma se je začelo vzbujati delavstvo tudi na evropski celin. Tudi tukaj se je uprl kakor na Angleškem kapitalizem odloč-

no delavskemu gibanju in ni hotel, da se priznajo delavskim društvom pravice do obstoja.

Toda pot, ki jo je nastopilo delavstvo, je premagala tudi na evropski celin. Polagoma vse ovire in delavska društva so dobila v vseh modernih državah pravico javnega delovanja. V Franciji je bila dvignjena prepoved javnega delovanja leta 1864., v Nemčiji leta 1869. in v Avstriji leta 1870. S tem je dobil delavski pokret prost polet, ter se začel hitro razvijati. Razvoj se ni vršil povsem mirnim potom. Že smo omenili, kake zapreke da so se stavile razvoju od strani vlad in ž njimi zvezanega kapitalizma. Povsem umevno je, da je reagiralo delavstvo s svoje strani po svojih močeh. Protikrepi delavstva so bili pogostokrat revolucionarni in so šli čestokrat iz pota gospodarskega boja ter so zasledovali tudi politične cilje. Glavno je bilo, da je delavstvo zasledilo lastne koristi, da je izvajalo svojim organizacijam javno priznanje in da so se delavske organizacije razvijale in širile.

Iz neznanega začetka so prišle strokovne organizacije do velike moči, nemogoče je prorokovati kako se bo izvršil razvoj strokovnih organizacij v bodočnosti. Če bodo znale hoditi strokovne organizacije pravo pot in če bo znalo delavstvo pravilno pojmovati pravi pomen strokovnih organizacij, potem je eno sigurno: da bodo igrale strokovne organizacije v bodočnosti glavno vlogo v človeški zgodovini.

Skrb za starost in onemoglost delavcev

Vestni in resni podružnici Narodne strokovne zveze na Jesenicah in Javorniku, ki sta danes večinski organizaciji delavstva pri Kranjski industrijski družbi, sta že pred dobrim letom na družbo vložili inicijativni predlog za izboljšanje starostnega in onemoglostnega zavarovanja delavstva, ki je bilo po pravilniku o bratovskih skladnicah za te slučaje nesposobnosti za delo popolnoma nezadostno preskrbljeno. Ta predlog ni takoj naletel na simpatičen sprejem, zlasti so tudi nekatere skupine delavstva gledale na predlog malo z nezaupanjem; to nezaupanje je bilo morda v toliko utemeljeno, v kolikor so obstojali pomisleki, kdo bo nosil bremena dodatnega višjega pokojninskega zavarovanja. O tem je narodno delavstvo vodilo račun ter se je prizadevalo, da doseže kar najboljšo višje zavarovanje brez težje obremenitve delavstva. Te dni je bilo veliko delo našega strokovnega pokreta v jeseniškem kotu zaključeno z uspehom: dobili smo za 27% zvišane pokojnine za slučaj starosti, onemoglosti in smrti, kar pomeni, da je dosedanja najvišja pokojnina od 75% kategorijskega zaslužka dvignjena na 95% ali skoraj na polni kategorijski zaslužek, sedanja najnižja pokojnina se od 25% dvigne na 29,75%, letno se pokojnina od sedanjih 2% dvigne na 2,54%.

Sklenjena je bila posebna kolektivna pogodba in osvojen poseben pravilnik, ki ureja dodatno višje zavarovanje. Pravilnik je vzoren. Avtorji so mislili na vse slučaje. Uprava dodatnega zavarovanja je poverjena bratovski skladnici. Ako bi skladnica eventualno dobila komisarija, ta s sredstvi dodatnega zavarovanja brez sodelovanja delavstva ne bi smel razpolagati. Premija je določena na 3,5%, torej več, kakor znaša

premija v obveznem pokojninskem zavarovanju ostalega delavstva, ki je zavarovano pri Okrožnem uradu. Delavstvo nosi samo 1%, 2,5% pa krije podjetje, ki prispeva v dodatni pokojninski sklad še posebne letne subvencije po 100.000 Din. Sklad mora sloneti na solidnih osnovah, zato je račune v gotovem času predložiti zavarovalno-matematičnemu strokovnjaku, da ugotovi, če je za predvidene dajatve zadostno dohodkov. Pričakujemo, da sklad ne bo nikdar prišel v položaj zavarovalno-matematične pasivnosti. Podjetje ima dolžnost, da za gospodarsko likvidnost sklada sproti skrbi. Zato je podjetje pristalo na posebne dotacije za dobo prvih petih let ter bo vplačevalo znesek, ki odgovarja ukinjenim stanovanjskim dkladam v višini okoli Din 450.000; v pravilniku so predvidene tudi izjemne dotacije. Na ta način je za trajno zagotovljeno zboljšanje delavskih pokojnin za 27% proti sorazmerno nizkim prispevkom od strani delavstva.

Pravilnik je mislil tudi na starejše delavce, ki ne morejo več dočakati ali odslužiti čakalne dobe 10 let. Ta pogoj ne velja pri smrti ali invalidnosti zaradi nezgode pri delu, če je delavec že 40 let v službi pri KID, odnosno je star 65 let in v službi 30 let. Na ta način bodo stari delavci **tako** deležni dobrot tega sklada.

Na ta način je NSZ s svojim resnim poimovanjem stvarnega dela za socialni napredek dosegla, da smo dobili prvo socialno zavarovanje, ki ima dejansko neko pravično socialno in gospodarsko vrednost. Upamo, da bodo delavci to pridobitev cenili in jo vedno tudi branili, kajti za starost in vdove je najplemenitejša skrb.

Ne bodi ga treba

«Slovensko društvo». V Ljubljani so dne 10. oktobra nekateri intelektualci iz vrst pisateljev, profesorjev, odvetnikov in drugi ustanovili posebno društvo, ki so mu dali naziv «Slovensko društvo». Pred vojno in za časa vojne takega društva ni bilo, niti nismo imeli podobnega društva, ki bi v velikem programu ščitil politične, gospodarske in kulturne koristi Slovencev. Novo društvo pravi, da slovenstvo živi v stiski in da je zato treba združiti vse sile za svobodno razvoj naroda. Društvo se hoče boriti proti nasprotnikom «slovenske avtonomne misli». V društvo bodo sprejeti — ne vsi Slovenci — temveč samo oni, «ki čutijo globoko slovensko». Kakor da ne bi vsi Slovenci čutili enako globoko slovensko! Ali to pomeni, da

hoče društvo biti v borbi tudi s Slovenci? Ali naj taki programi prispevajo k mirnejšemu sožitju Slovencev, ki smo tega sožitja potrebni kot riba vode, zlasti če hočemo koristiti tudi rojakom preko meje! — Mi smo mišljenja, da se bo slovenstvo moglo trajno razvijati samo na osnovi stvarno koristnega dela za najširše vrste naroda v smeri jačanja socialnega dobrotstva ljudstva. V tem duhu naj slovensko razumništvo zastavi lopato. V duhu okrepitve bratske slege!

Veliko je ljudi, ki delajo le to, kar morejo in prav to je znak njihove nizke kulture.

Poljski narodni socialisti in krščanska demokracija

V minulih dneh sta se združili dve stranki, ki sta dosedaj delovali samostojno, in sicer krščanska demokracija in stranka narodnega delavstva.

Obe stranki pripadata sredini, ki se opirata predvsem na delavstvo in imata med delavstvom tudi največ vpliva in najmočnejšo organizacijo. Od preroditve poljske države sta šli obe stranki skupaj in pred majskim preobratom v letu 1926. sta tvorili moč med desnico in levico. V koalicijskih vladah sta imeli svoje zastopnike. Po letu 1926. sta pa stalno ostali v opoziciji.

Stranka narodnega delavstva je po svojem bistvu slična naši Narodni strokovni zvezi in Narodni socialistični stranki v ČSR. Obstojata pa že 30 let. Nastala pa je z odcepitvijo od narodne demokracije, katera ni imela razumevanja za delavska vprašanja. Ustanovila je močne strokovne organizacije na narodnem temelju. Od ostalih poljskih socializmov jih zlasti loči narodno načelo. V svetovni vojni je sodelovala s Pilsudskim in legijonarji. V prerodeni Poljski so se spojile delavske skupine, ki so prej delovale v nemškem in ruskem saboru, v enotno stranko. Z inicijativo narodno-delavskega poslanca je dobila večino vlada W. Vitosa, kar je imelo za posledico, da je v maju 1926 nastopil Pilsudsky.

Pri vsem tem je imel glavno zaslug vodja stranke Karel Popiel, ki je še sedaj vodja stranke. Po majskem prevratu se je ločil del stranke in prešel v vladni tabor, toda jedro je bilo nedotaknjeno. Stranka narodnega delavstva ima jako močno organizacijo. Poljska strokovna enota je najmočnejša strokovna

organizacija v veliki Poljski in Primorju. Poljedelci so jedro organizacijske moči. V prejšnjih parlamentih so imeli do 15 mandatov. Imajo tudi močno mladinsko organizacijo «Jednotu». Prej je imela ta stranka popularni dnevnik «Głos Poranny», ki je bil gotovo dobo najbolj razširjen list v Poljski. Sedaj izhaja list «Obrona Ludu», ki izhaja v Turuni trikrat tedensko v 25 tisoč izvodih in mesečnik «Demokrata», ki proglašča demokratična načela. Glavni vodja in urednik «Obrony Ludu» je Karel Popiel, v strokovnem gibanju pa Leśniewski in Mankowski.

Krščanska demokracija je nastala pod vplivom znane papeške enciklike Rerum Novarum, toda politično se je začela udeleževati šele v prerodeni Poljski. Četudi pripada centrumu, je šla pri volitvah vedno precej v levo. V prvih početkih je imela približno 40 poslancev. Pri volitvah leta 1928., ko je šla složno z Witosovo kmetosko stranko, je dobila 15 mandatov. V prejšnjih vladah je imela po dva ministra. Stranka narodnega delavstva je imela po navadi ministra železnice in ministra za socialno politiko, krščanska demokracija pa pravnega in ministra javnih del. Po majevem prevratu je del pristavev pristopil k vladnemu taboru, tam so ustanovili posebno skupino, ki pa je kmalu izgubila ves vpliv. Trdno politično organizacijo ima ta stranka v Šleziji, kjer so tudi močne krščanske strokovne organizacije.

Vodstvo obeh strank je dobilo od svojih kongresov nalogo, da se obe stranki čimprej spojita, kar se je sedaj uresničilo.

Strokovna organizacija

Delavec v ožjem pomenu besede je, kdor nima gospodarske samostojnosti in kdor oddaja svojo fizično moč in umsko sposobnost na razpolago za določeno odškodnino. Delavec mora torej v gotovih slučajih sprejeti vsako delavno pogodbo, vseeno ako je zanj ugodna ali ne. Ako sprejme delodajalec delavca v službo, mu da mezdo ali plačo, ki ni proračunana za delavske življenjske potrebe, temveč temelji ta mezda ali plača na interesu dobička, ki ga hoče podjetnik dobiti iz podjetja, v katerem upo-

rablja delavčeve moči. Delavec v smislu kapitalističnih načel je postal blago, kakor kaka druga mrtva gospodarska dobrina in njegova moč in sposobnost se tržujeta na gospodarskem trgu po istih gospodarskih zakonih kakor drugo blago.

Delavstvu pretijo neprestano velike nevarnosti, ki ga vedno in povsod ogrožajo. Kajti celo današnje delovno razmerje se da izreči v enem stavku: delavec sprejmi pogoje, ki ti jih narekuje podjetnik, ali pa pogini. Vsem nevarno-

STROKOVNI VESTNIK

Da se bomo razumeli

«Delavska pravica» se v svoji 42. številki neutemeljeno spodtika v «Novo Pravdo», kar je popolnoma razumljivo, ker so padli njihovi načrti in naklepi podpredsedniku, ki je stal na mostu (prvotno je bilo radi tiskarskega škrapa rečeno, da je bil to predsednik — op. ur.). Če pa bi tudi mi tako nestrokovnjaško in enostransko ocenjevali dopisnike, kot jih je g. France Knific, potem je ta ocena, ki jo daje dopisniku «Nove Pravde», ona, ki je edino pravilna, da ne rečemo laskava za g. Knifica, oziroma one, ki so mu ta dopis skovali.

Res je, da je omenjeni sestanek sklicala podružnica Narodne strokovne zveze, toda ne kot članski sestanek, temveč kot splošen sestanek in to v sporazumu SDSZJ, na katerega so bili vabljeni vsi delavci tovarne in potem tudi delavci, ki so organizirani v Jugoslovanski strokovni zvezi in je to ostudna laž, da so bili vabljeni le posamezni njeni člani. Sam dopisnik pravi v dopisu «Delavske pravice», «ker pa je bila zadeva radi pokojninskega fonda takrat že urejena, smo o tem obvestili svoje članstvo, torej ne posamezne članke, ki so bili vabljeni, temveč svoje članstvo, da udeležba na tem sestanku zanje ni obvezna». Res pa je, da so «beli» pri vsej tej akciji imeli svoje namene in načrte, ker pa niso prodrli, so radi taktičnih razlogov zadnji dan pred omenjenim sestankom pristali na delavske zahteve; toda sestanek je bil javljen oblasti, pozvan je bil predavatelj in zato ni bil sestanek v zadnjem trenutku preklican.

Kdo uganja demagogijo je menda jasno in je odveč vsaka nadaljna debata. Po toči modrovati je nespametno in prav vsak se lahko razpiše na dolgo o plemenitem in dobrem namenu, ki ga

je imel s pokojninskim fondom, samo to dvomimo, če delavstvo vse to verjame in če je s tem res zadovoljno, saj sami pravite, da je delavstvo v veliki večini za likvidacijo, torej proti vašim plemenitim nakanam. Vemo, da ste zadnji moment spoznali, da z vašimi tezami ne boste prodrli in ste tik pred sestankom vrgli puško v koruzo, ker ste spoznali, da preko volje delavstva ne bi bilo mogoče priti.

Kar se pa tiče ustanovitve fonda, je zadeva ta, da ga je ustanovilo delavstvo in podjetnik sporazumno in prav ti morajo tudi odločiti o njegovi nadaljini usodi, nikakor pa ne plemenite težnje vaše strokovne organizacije, oziroma poedincev te organizacije, četudi bi bile te težnje upravičene. Naša organizacija pa je zagovarjala interese in želje delavstva, ki je ta fond ustanavljalo in ki je že deloma tudi organizirano v Narodni strokovni zvezi.

Dopisnik pa je najbrže hudo kratkoviden ali pa ima halucinacije, saj drugače ne bi mogel najti vrstic, ker priznavamo, da je «plavih» in «rdečih» v tovarni le 40. Dobro bi bilo, da se g. dopisnik vpiše v analfabetni tečaj, da se bo vsaj naučil pravilno čitati. Nikjer v dopisu se ne trdi, da je bila udeležba 100%. Trdi pa se, da je bila udeležba od strani NSZ in SDSZJ 100%, kar pa je nekaj popolnoma drugega kot omenja dopisnik «Delavske pravice». Popolnoma pa razumemo vašo ogorčenost nad ustanovitvijo NSZ in je škoda, da o tem sploh govorimo.

Dopisniku «Delavske pravice» svetujemo, da se najprej pobliže spozna in sprijazni z računskimi pojmi (odstotki) in natančnim in stvarnim čitanjem ter šele nato ocenjuje druge, ki so daleč pred njim.

Iz podružnic

JESENICE. Podružnica NSZ je pričela z izobraževalnim delom. Odsek «Socialno-gospodarske šole» je pričel s predavanji v sredo, dne 13. t. m., in je bilo prvo v sezoni 1937-38.

Odsek je uvidel, da so potrebna tolmačenja tudi v «Kovinarskem» vprašanju, zlasti pa o napravah, ki nam niso poznane. V podjetju KID bo skoraj pričelo teči surovo železo, t. j. otvorjena bo «Visoka peč» (plavž). Že od spomladi je zaposlenih več sto delavcev, inozemskih monterjev, inženjerjev itd. Dnevno pa se dovažajo stroji, koks, oglje, ruda itd. Zbrane so cele gore tega materiala, ki zanima vsakogar. Dnevno se ponavljajo vprašanja posameznikov, zakaj naenkrat taka potreba?

Nameščenci se seznanjajo z vsemi novimi tehničnimi napravami na svojih sestankih, na katerih jim tolmačijo vse vrednote strokovnjaki-inženjerji, delavec nima te prilike, da bi kje črpal potrebne razlage, strokovnjaki ne zahajajo v delavske vrste, četudi bi bila to njihova moralna in narodna dolžnost. Če bi naš delavec ne imel v svojih organizacijah prav nobene možnosti izobrazbe, bi bil navezan izključno na praktični postopek pri delu. Nastopi «predpostavljanih» so vse prej kakor vzgojni; tudi tu je potrebna remedura.

«Naše delo v narodnem gospodarstvu» je bilo predavanje tov. Zupana, tovarniškega delavca, ki je dokazal, da se tudi funkcijonarji organizacij zanimajo za razna nova tehnična vprašanja kovinarstva, katerih znanje je zlasti potrebno pri sestavljanju kolektivnih pogodb.

Uvodoma je omenil pojem «Naše delo», t. j. kaj proizvajamo: «železo in jeklo», kakor tudi pomen narodnega gospodarstva in velik ponos državnikov, če je razvoj te panoge na zadovoljivi višini v državi. V dokaz temu je podal nekaj poročil o otvoritvi novih obratov v Zenici ter slavnosti, ki se je vršila ob tej priliki z vsem okoliškim prebivalstvom in to, da je otvoritev izvršil sam

ministrski predsednik. Mi se v železni industriji izpopolnjujemo tako, da smo čim dalje manj odvisni od inozemstva.

Nadaljnje predavanje o pridobivanju rude, premoga, koka in dovoza do plavža je bilo spremljano z raznimi slikami, kakor tudi ustroj pražarn in visoke peči ter postopek dela pri teh napravah.

Predavatelj je omenil razvoj plavžov pri KID in sposobnost tehničnega vodstva, kateremu se imamo zahvaliti, da je podjetje na takšni višini, ki ustreza času napredka. Vse to pa je vezano na naše roke, ker praktično ustvarjajo to le delavske roke, ako iste prenehajo, preneha vse, radi tega nujno potrebujemo izobrazbo, da nas čas ne prehiti in nas ne dobi nepripravljene. Delavstvo si zna ceniti vrednost svojega dela in istega tudi uveljaviti. Za izvajanje je tov. Zupan žel priznanje. Obljubil pa je, da bo predavanje še nadaljeval. Predavanje je vodil za odsek tov. Ivan Žen, ki je obsežno orisal pomen predavanj, ki služijo vsemu delavstvu v dobro tudi pri delu samem. Vsekakor pa bi morala biti taka predavanja bolj obiskana, radi tega že danes opozarjamo na prihodnje predavanje, ki bo nadaljevanje današnjega.

JESENICE. Dne 18. oktobra 1937 je stopilo delavstvo v podjetju «Alpa» na Jesenicah v mezno gibanje. Delavstvo je povečini organizirano v naši podružnici Narodne strokovne zveze. Pogajanja so se pričela takoj popoldne, pri katerih sodeluje edino NSZ. Deloma so pogajanja potekala uspešno in je podjetje na nekatere delavske zahteve že pristalo.

Delavstvo zahteva: 1. da podjetje prizna strokovno organizacijo v smislu § 35. zakona o zaščiti delavcev; 2. da se sklene v smislu § 209. obrtnega zakona kolektivna pogodba, s katero bo urejeno službeno razmerje v podjetju; 3. da se plačajo vse nadure za nazaj s procentnim prebitkom v smislu § 10. zakona o zaščiti delavcev; 4. da se zvi-

šajo plače; 5. da se upoštevajo predpisi o zaščiti delavstva.

Upamo, da bodo pogajanja kmalu uspešno končana in da bodo delavci tudi v tovarni «Alpa» dobili svojo kolektivno pogodbo.

O izidu teh pogajanj bomo še poročali.

MARIBOR. Franjo Germ 60letnik. Naš Franjo ga pihne, res da, tako ga pihne, da je marsikatega prevaril, ker nihče od nas, ki ga poznamo dolga leta, ni mogel niti zdaleka slutiti, da obhaja ta naša vtelesena delavska dobričina svojo 60letnico. Čil in zdrav ter vedno mladeniško razpoložen, predstavlja naš tovariš Franjo vzor delavnega, idealnega in narodno zavednega delavca, ki se vedno zanima in z največjim interesom zasleduje vse socialne pojave našega delovnega ljudstva.

Med onimi idealnimi in nacionalno zavednimi tovariši, ki so leta 1928. ustanovili podružnico NSZ v Mariboru, je bil tudi naš vrli ata, tovariš Franjo, tako da ga prištevamo s ponosom med ustanovitelje naše narodno delavske postojanke na naši severni meji. Nikoli ni klonil, vedno je javno pričal svojo narodno zavednost in se prebil kot odločen Slovenec in Slovan, v borbi za življenjski obstanek, do današnjih dni, kjer ga vidimo kot kurjača mestne plinarne opravljati dnevno svoje težko in mukopolno delo.

Na predvečer njegovega častitljivega življenjskega jubileja, dne 19. t. m., se mu je podružnični odbor ob sodelovanju «Nanosovega» odličnega okteta poklonil pred njegovim domom, kjer so vrli pevci odpeli dve zdravici. Tovariš Zajc in Saje sta mu v imenu odbora in članstva NSZ iskreno čestitala in mu želela, da bi zdrav in zadovoljen dočakal skrajno mejo človeškega hotenja. Ata, še na mnoga leta!

Medvode. Tovarišici Mariji Keber v slovo. Tisto uro, ko smo izvedeli, da je prenehalo biti Tvoje plemenito srce, so zakrvavela naša srca in vsem so se orosile oči. Kruta ti je bila usoda in ni ti bilo dano dočakati, da bi dozorelo tvoje delo. Kruta usoda te je iztrgala iz rodbinskega življenja v najlepši dobi in zapustila si naše vrste. Usoda ti ni bila naklonjena in v zgodnji mladosti si že okusila trpljenje tega sveta, stopila si v vrtnice življenja, v katerem si junaško prenašala vse gorje do poslednjega časa.

Sreča ti ni bila naklonjena, da bi se posvetila samo družinskemu življenju in vzgoji otrok, kajti pod pritiskom razmer si morala že mlada v tovarno, kateri si žrtvovala vse svoje moči in to le radi ljubljene rodbine in otrok. Nisi bila otrok sreče in morala si darovati skoraj vse sile delu, ki te je končno ugonobilo. Za teboj, tovarišica, žalujejo tvoji zvesti tovariši. Bila si zvesta, pogumna in nesebična tovarišica, znala si ceniti prijateljstvo in vidi se, da si tega v polni meri tudi zaslužila. Usoda te je iztrgala iz naših vrst veliko prezgodaj, v najlepših letih. Usoda je kruta in ne izbira ter je brezobzirna. Prezgodaj si nas zapustila, draga tovarišica, toda tvoj spomin bo živ. Naj ti bo lahka tvoja rodna zemlja.

Podružnica NSZ v Medvodah.

SLOV. KONJICE. V nedeljo, dne 24. t. m., se bo končno le vršil dolgo in težko pričakovani ustanovni občni zbor podružnice Narodne strokovne zveze v Slov. Konjicah. Dolgo smo čakali in končno tudi dočakali. Vedeli smo, da nam tega nihče ne more preprečiti, zato smo mirno in potrpežljivo čakali.

Kolektivna pogodba je za nami, dosegli smo, kar smo želeli, spoznali pa smo nujnost, da se organiziramo, kajti le organizacija je tista, ki lahko uspešno ščiti delavske interese, težnje in želje. Vsi delavci se tega dobro zavedamo in smo se prav radi tega organizirali. Četudi so nam metali od vseh strani polena pod noge, nismo klonili. Nobena kleveta nas ni omajala, temveč baš obratno, še bolj povežala med seboj, da lahko s ponosom pričakujemo naše ustanovne občne zbor, ki bo pokazal vsem onim faktorjem, ki so nam nasprotovali, da ni tako, kot so

oni trdili in lagali, temveč da bo živ dokaz, da je delavstvo dozorelo in da se hoče organizirati seveda tam, kjer ima zaupanje ter da obsoja vsa gnusna naltolcevanja.

Tovariši, v nedeljo pokažimo, da smo delavska družina, s katero bo treba računati. Vsak naj se zaveda svoje tovariške in stanovske dolžnosti, ter pride na ta naš ustanovni občni zbor, ki se bo vršil ob 9. uri v gostilni g. Sormanja.

JAVORNIK. V nedeljo, dne 17. t. m., je bil na Javorniku lepo obiskan članski sestanek v prostorih Sokolskega doma na Koroški Beli, katerega se je udeležil tudi strokovni tajnik iz Ljubljane.

Tov. Kralj je otvoril sestanek, pozdravil vse navzoče in prešel takoj na dnevni red. Tov. predsednik je z jedrnatimi besedami razložil novo kolektivno pogodbo, ki je bila sklenjena in podpisana med organizacijami in KID. Povdarjal je velik pomen tega pokojninskega fonda, katerega se mora delavstvo le veseliti, če pomislimo, da se drugod taki fondji ukinjajo.

Tov. Kralj je v bistvu pojasnil ta pokojninski fond, kakšne so dajatve, kako se bo izplačevalo in kakšen je odpovedni rod. Delavstvo bo plačevalo v ta fond le 1%, dočim bo plačevala družba 2.5%. Vse podrobnosti bodo itak objavljene v «Tovarniškem vestniku», ko bo Bratovska skladnica to sprejela in vzela na znanje. Vsi delavci pa morate spravljati plačilne listke, in to radi tega, če bi se morda ta fond kdaj likvidiral, da bo potem lažja kontrola, koliko je kdo vplačal.

Delavstvo pa ne more tu ničesar izgubiti, kajti po 20 letih lahko dobite vse, kar ste vložili in še polovico onega, kar je vložilo podjetje. Izpod 20 let pa dobi delavstvo povrnjeno le svoje. Slični fond imajo sedaj pri Hutterju v Mariboru. Imeli so ga tudi delavci v papirnicah Vevče-Goričane, ki so ga pa baš pred kratkim ukinili, kar je prav za prav v veliko škodo delavstva.

Če delavstvo trezno premisli, bo uvidelo, da je ta fond zelo ugoden in koristen za delavstvo. Kritiziranje, ki se sliši, pa je enostransko in egoistično, saj niso vsi delavci prejeli stanovanjskih doklad, dočim bodo tega fonda deležni vsi.

Ta fond bo narastel v 10 letih na okoli 10 do 15 milijonov dinarjev. Za pet let je kolektivna pogodba, ki govori o tem fondu, neopovedljiva, po tem času pa vsako leto. Vsaka stranka pa mora utemeljiti, zakaj je ta fond odpovedala.

To, kar smo dosegli in imamo, je potrebno, da skrbno čuvamo, ko pa si izbojujemo zadostno starostno zavarovanje, potem bomo menda vsi za to, da se ta fond ukine.

Dalje so se obravnavale interne zadeve podružnice in vidi se, da je članstvo disciplinirano in enotnega mišljenja.

Z novo kolektivno pogodbo je na vidiku tudi konzum. Cene bodo tu nižje kot drugje, prodajalo pa se bo le članom, ki so delavci KID.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal blagajnik tov. Jaka Pivk, je razvidno, da je blagajniško poslovanje vzorno in smoteno. Podružnica je v gmotnem oziru v povoljnem stanju.

JAVORNIK. V nedeljo, dne 24. t. m., bo imela podružnica Narodne strokovne zveze na Javorniku narodno veselico v prostorih Sokolskega doma na Koroški Beli. Če bo do tedaj oblast ugodila prošnji, v kateri smo prosili za srečolov, bo ta veselica združena tudi s srečolovom. Čisti dobiček pa je namenjen za zgradbo lastnega doma. Tovariši, vabimo vas na to bratsko prireditev.

Žiri. Naša podružnica je pričela z delom v pospešenem tempu. Veliko važnost polaga na izobrazbo članstva, zato bo prirejela redna predavanja. Prvo redno predavanje se vrši v soboto, dne 23. t. m., v gostilni Gostiša. Predaval bo delegat centrale o starostnem zavarovanju. Ker je snov predavanja zelo aktualna, se pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

ZANIMIVOSTI IN PRIPOMBE

LJUBLJANA. V Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani je nastal spor, ker podjetje v petek, dne 15. t. m., ni izplačalo delavstvu zapadlih mezd.

Tudi obratovanje se je vršilo zelo neredno ter so morali posamezni oddelki po več dni počivati, za kar jim podjetje ne plača pripadajoče mezde.

Podjetje je izdalo delavstvu poziv, da naj se javi na prostovoljni brezplačni dopust, kar je proti določbam obrtnega zakona.

Zaposleno delavstvo se upravičeno boji, da ne bo prišlo do izplačila pripadajočih prejemkov, oziroma do redne zaposlitve vsled neurejenih finančnih prilik podjetja in prav radi tega sta v imenu delavstva zaprosili obe organizaciji, v katerih je to delavstvo organizirano, mestno poglavarstvo, da skliče poravnalno razpravo, na kateri naj bi se dosegel končnoveljavni sporazum s podjetjem za normalno poslovanje v smislu obstoječih socialno-političnih zakonov.

Mestno poglavarstvo je takoj drugi dan, t. j. v torek, ob 11. uri sklicalo prvo razpravo, katere so se udeležili vsi zastopniki organizacij in Delavska zbornica, tovarno pa je radi odsotnosti g. dr. Lileka zastopal g. Kostić, prokurist Strojnih tovarnen in livaren.

Prva obravnava se je morala prekiniti, ker g. Kostić ni imel polnomočnega pooblastila in ni mogel dati na gotove točke pozitivnih, konkretnih izjav in se je radi tega razprava preložila, dokler se ne vrne predsednik g. dr. Lilek.

Isti dan popoldne pa sta imeli obe organizaciji, t. j. NSZ in SMRJ in delavski zaupniki svoje posebno posvetovanje, na katerem je bilo sklenjeno, da gre vse delavstvo Strojnih tovarnen in livaren na brezplačni dopust, dokler se ne vrne predsednik g. dr. Lilek.

Pozor!

Izvrševalni odbor NSZ ima že dobro uvežban tamburaški zbor. Želi ga pa pomnožiti.

Zato vljudno poziva ljubitelje tega narodnega instrumenta, da se priglase k zboru.

Sprejema se tudi že izvežbane tamburaše.

Redne vaje se vrše vsako sredo in petek od 20 - 22 ure v prostorih NSZ Delavska zbornica II. nadstr.

Priglašja se lahko v uradnih urah vsaki dan od 8 - 12 in od 15 - 18 ure v prostorih tajništva NSZ, kjer se dobe vse potrebne informacije.

Novinci dobrodošli!

Izvrševalni odbor NSZ.

Podružnica NSZ na Jesenicah bo ustanovila tamburaški zbor. Na razpolago imamo še nekaj instrumentov in vabimo tovariše in tovarišice, kakor si nove in hčerke istih, ki imajo veselje do glasbe, da se prijavijo v podružnični pisarni pri uradnici ob uradnih urah, in to do 1. novembra, kjer bodo dobili nadaljna navodila.

Tovariše in tovarišice obveščamo, da se je pisarna NSZ podružnice na Jesenicah preselila že v nanovo urejene prostore v Sokolskem domu, in to na levo stran, vhod iz Sokolske ulice.

V nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 10. uri dopoldne, se bo vršil v Sokolskem domu na Jesenicah članski sestanek. Ker so poročila in dnevi red zelo važni in pomembni, da se članstvo z njimi upošteva, je dolžnost vseh, da se sestanka brezpogojno udeleže. Vstop imajo člani s članskimi izkaznicami.

Za skrajšano delovno dobo

ČSR-Most 10. oktobra.

V Mostu se je vršil danes ves dan 10. občni zbor Narodno socialistične organizacije čs. rudarjev in plavžarjev, katerega so se udeležili vsi zastopniki iz vseh revirjev v Čehoslovaki. To zborovanje je bil pregled dela, izvršenega v minulih dveh letih.

To društvo si je s svojo inicijativo, delavnostjo funkcionarjev in z vztrajnim in doslednim zagovarjanjem vseh rudarskih interesov pridobilo popolno simpatijo in zaupanje vsega delavstva. Od prisotnih delegatov je bilo s posebnim odobravanjem sprejeto delo rudarskega poslance tov. Lace-ta, katerega obsežni referat o situaciji rudarstva in rudarske industrije je bil sijajen dokaz, da v podrobnosti pozna vsa pereča rudarska vprašanja.

V resoluciji, ki je bila soglasno sprejeta, se zahteva, da se zvišajo rudarske mezde in zboljšajo rudarske pokojnine. Radi omejitve škodljivih posledic racionalizacije se zahteva pospešenega postopka poslanca kluba, da se skrajša delovni čas v rudnikih na šest ur dnevno. Za predsednika je bil ponovno izvoljen rudar Václav Makovec.

Če bi v Angliji imeli vlado delavci

Konferenca delavske stranke je sprejela enoglasno tako imenovani neposredni program, t. j. načrt, ki ga je dočel izvrševalni odbor, iz katerega je razvidno, kaj bi delali labouristi, če bi bili oni na vladi.

Attlee, ki je razlagal ta program, pravi: ustvariti je treba novo družbo. Sedanjí družabni sistem postavlja na prvo mesto procenite kapitala in dobiček. So-

cijalistična vlada bo zavrnila to politiko in bo postavilo ljudsko potrebo pred dobiček. Enako zahtevamo pravico, da bi šli lahko preko obstrukcije spodnje ali zgornje zbornice in da gremo preko vseh poizkusov, ki hočejo zavrniti naše prizadevanje. Murrison je govoril o kontroli bank in je dejal, da socialisti čakajo izsledke iz drugih držav. Delavska stranka je z zanimanjem sledila preizkušnjam v Novi Zelandiji in na Švedskem. Vse pa je odvisno od politične moči delavskih strank in zaupanja javnosti.

Davki v Sloveniji in drugod

Znano je, da Slovenija že od nekdaj plačuje največ davkov in najbolj vestno in so številke, ki jih je zbralo finančno ministrstvo, prav značilne in še posebno zanimive ter pomisleka vredne.

V dravski banovini pride na enega prebivalca 66.4 občinskih in 72.8 Din banovinskih davkov (skupaj 139.2 Din). V savski banovini je občinskih davkov 54.5, banovinskih 43.8 (skupaj 98.3 Din), v vrbaski banovini občinskih 20.1, banovinskih 10.8 (skupaj 30.9 Din), v primorski banovini 28.2 občinskih in 13.2 banovinskih (skupaj 41.4 Din), v drinski banovini 18.7 občinskih in 16.4 banovinskih (skupaj 35.1 Din), v zetski banovini 32.4 občinskih in 16.1 banovinskih (skupaj 48.5 Din), v dunavski banovini 74.6 občinskih in 33.8 banovinskih (skupaj 108.4 Din), v moravski banovini 29.6 občinskih in 14.9 banovinskih (skupaj 44.5 Din), v vardarski banovini 33.6 občinskih in 14.4 banovinskih (skupaj 48 Din). Enako je razmerje tudi glede drugih davkov.

Zaposlenost v septembru.

OUZD sporoča, da je bila v mesecu septembru zaznamovana doslej največja zaposlenost. V dravski banovini je bilo zavarovanih 102.034 zavarovancev, torej za 10.721 več kakor lansko leto v tem mesecu.

Število zavarovancev je naraslo za 8101, zavarovank pa za 2620.

Tudi poprečna mezda se je dvignila za 1.18 Din, tako da znaša sedaj povprečna zavarovana mezda 24.26, ki pa še z daleka ni v skladu z naraslo draginjo na živilskem trgu.

V Franciji so pri ožjih volitvah zmagali pristaši ljudske fronte. Vlada je spričo tega silno utrjena. — Tudi frank je zaradi ugodnega volilnega rezultata utrjen.

Angleži so sezidali 2700 tovarn, da bodo lahko sprovedli svoj gigantski oborožitveni načrt v celoti in čimprej. Oboroževanje za mir in vojno.

Kitajski finančni minister je izjavil novinarjem, da ima Kitajska toliko denarja, da more voditi vojno proti Japonski še deset let.

Čehoslovaška je kupila od Prizada 600 vagonov koruze. Namerava je nakupiti še 300 vagonov.

Zagrebska mestna občina bo zaradi povišanja plač državnim nameščencem zvišala plače tudi svojim mestnim uslužbencem. Tako je prav!

Trgovski potniki so dobili pravico do polovične vožnje na naših železnicah, delavci pa figo.

V Čehoslovaki so sladkorne tovarne sklenile, da se podaljša kartel sladkornih tvornic za nadaljnjih deset let. Kakor znano, so pri nas karteli precej omejeni in vendar obstojajo.

Statistika vojen. V današnjih dneh, ko se toliko govori in piše o novi vojni, je zanimivo pregledati statistiko vojen, ki so se vršile v minulem tisočletju. Po tej statistiki je imela Francija 185 vojen, Anglija 176, Rusija 151, Avstrija 131, ostale evropske države so se vojskovale manj. Španija 75, Italija 32, Nemčija 24 in Holandija 23 krat. Nikakor bi ne bilo pravilno, če bi vzeli merilo po katerem bi sodili, katera dežela je najbolj bojevitna in katera najbolj miroljubna, kajti vojna je lahko napovedana, pa je lahko tudi prisiljena. To še posebno velja za Francijo in Anglijo, ki se velikokrat nista bojevali iz svojih nagibov, temveč jim je bila vojna vsiljena.

IZ UPRAVE LISTA.

Vse naročnike, ki jim je zapadla naročnina, prosimo, naj se poslužijo poslanih položnic, ker bi bili neljubo primorani list ustaviti.

VSEM ČLANOM NSZ IN POVERJENIKOM.

Uprava lista namerava podvzeti obsežne in odločilne korake glede izdajanja lista. Vsi kořaki uprave so pa odvisni od funkcionarjev in članstva NSZ, ki imajo glasom poslanih okrožnic izvršiti določene naloge.

Vsi, ki so dolžni odgovora, se prosijo, da to store čimprej in z zamudo ne ovirajo namer konzorcija.

Komur je mar procvit in razmah našega lista, bo gotovo storil svojo dolžnost. **Uprava konzorcija.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnike, ki so nam poslali tik pred izdajo lista, prosimo potrpljenja. Zaradi tehničnih ovir pride prihodnjič na vrsto. Ponovno prosimo zunanje dopisnike, da pošljejo svoje prispevke vedno do ponedeljka pred izdajo lista.

Uredništvo.

Ne delamo reklame za češko blago, ker vsakdo ve, da je češko blago najboljše in brez konkurence. Reklama je potrebna le zato, da cenjeno občinstvo ve kje smo, zato vsi v

Češki magazin
Maribor, Ulica 10. oktobra

kjer dobite blago za plašče, obleke, kostume, in hubertuse po tovarniških cenah. Vsakdo se lahko brezobvezno prepriča!

Članom Narodno Strokovne Zveze
priporočamo
znano veletrgovino železnine

PINTER & LENART
Maribor, Aleksandrova c. 32-34

Članom Narodno Strokovne Zveze
priporočamo
nakup manufakturnega blaga v
trgovini

FRANJO MAYER
Maribor, Glavni trg štev. 9

Leopold Paulič

ZASTOPSTVO ŠKODOVIH ZAVODOV

Elektromotorje iz znamenitih Škodovih zavodov v Plznu, kakor tudi testence, svetilke, kuhalnike in vse električne aparate dobite PO NAJNIZJIH CENAH V PASAŽI PALAČE

„VIKTORIJA“

v Ljubljani, Aleksandrova cesta štev. 4

Posebno opozarjamo na najnovejše likalnike, s katerimi se prihrani 30—50% stroškov za tok

NA ZALOGI JE TUDI

VES OSTALI ELEKTRO-TEHN. MATERIJAL